

Checklist van de commissaris

Opsporing van fictieve inschrijvingen en kapitaalverhogingen binnen een groep

Interne referentie-tool voor snelle raadpleging. Vervangt noch de professionele beoordeling, noch de door de ISA-normen vereiste documentatie, noch de eigen juridische nalezing van het dossier. Het afvinken van een item houdt geen voorafgaand oordeel in over de conclusie: het betreft een leidraad voor werkzaamheden, geen aritmetische test.

1. Op te zoeken opsporingssignalen

- ☐ Gelijktijdigheid tussen de datum van volstorting van de inbreng en de boeking van een rekening-courant in de activa van de dochtervennootschap ten voordele van de moedervennootschap of een centraliserende entiteit.
- ☐ Afwezigheid van een netto kasstroom over een bepaalde periode — de geldmiddelen zijn slechts via de dochtervennootschap gepasseerd.
- ☐ Intragroepsrekening-courant zonder vaste vervaldatum, niet vergoed tegen een marktconforme rente, of feitelijk niet opgevraagd.
- ☐ Bestaan van een zogenaamde cashpoolingovereenkomst die na de verrichting is gesloten of gelijktijdig werd opgesteld.
- ☐ Aanwezigheid binnen de groep van een bankcovenant (geconsolideerde nettoschuld, gearing, interestdekkingsratio, enz.) die moet worden nageleefd.
- ☐ Kennelijke ontoereikendheid van de kasmiddelen van de centraliserende entiteit om een gelijktijdige kapitaalsooproep van de dochtervennootschappen te kunnen nakomen.
- ☐ Herhaalde kapitaalverhogingen op korte termijn, zonder overeenkomstige operationele investering bij de dochtervennootschap.
- ☐ Gemeenschappelijke bestuurders bij de dochter- en moedervennootschap zonder gedocumenteerde procedure inzake belangenconflicten.

2. Uit te voeren auditwerkzaamheden

- ☐ De economische substantie van de verrichting beoordelen, onafhankelijk van haar contractuele vormgeving (ISA 240).
- ☐ De effectieve invorderbaarheid van de intragroepsvordering toetsen: solvabiliteit van de schuldenaar, vervaldatum, daadwerkelijk betaalde interesten.
- ☐ De capaciteit van de centraliserende entiteit nagaan om op korte termijn een kapitaalsooproep van de dochtervennootschappen te kunnen nakomen.
- ☐ De geconsolideerde bankcovenanten onderzoeken en hun evolutie rond de data van de kapitaalverhogingen analyseren.
- ☐ Het eigen vennootschapsbelang van de dochtervennootschap bij de beslissing tot kapitaalverhoging documenteren.
- ☐ De naleving controleren van de belangenconflictprocedure (art. 5:76 WVV voor de BV / art. 7:96 WVV voor de NV) wanneer de bestuurders gemeenschappelijk zijn.
- ☐ De naleving beoordelen van de uitkeringstests (art. 5:142 en 5:143 WVV voor de BV / art. 7:212 WVV voor de NV) in het licht van de terugvloei van middelen.
- ☐ De continuïteit van de onderneming beoordelen en nagaan of de drempels van de alarmbelprocedure eventueel zijn bereikt (art. 5:153 WVV voor de BV; art. 7:228 en 7:229 WVV voor de NV), op basis van het eigen vermogen dat gecorrigeerd is voor de niet-invorderbare vordering.

- ☐ De bankstromen op de sleutelmomenten onderzoeken (volstorting, terugvloeï, eventuele vervaldagen van de rekening-courant).
- ☐ Een specifieke bevestigingsbrief verkrijgen over de realiteit en het doel van de verrichting.

3. Te volgen handelwijze indien het schema vaststaat

- ☐ De impact op het oordeel beoordelen: statutaire jaarrekeningen van de dochtervennootschappen en, in voorkomend geval, geconsolideerde jaarrekeningen (mogelijk vertekende covenant).
- ☐ De inbreuk op het WVV vermelden in het tweede deel van het commissarisverslag.
- ☐ Overgaan tot melding ervan aan de CFI in toepassing van de wet van 18 september 2017 betreffende de voorkoming van het witwassen van geld, zodra een frauduleus motief wordt vastgesteld (typisch het omzeilen van een covenant).
- ☐ Het auditdossier volledig documenteren: vastgestelde feiten, weerhouden kwalificatie, ondernomen stappen, uitwisselingen met de directie.
- ☐ Een schriftelijke mededeling richten aan het bestuursorgaan en, naargelang het geval, aan de algemene vergadering.
- ☐ De risico's voor de opdracht beoordelen: ontslag, weigering van hernieuwing en — in geval van verandering — informatieverstrekking aan de opvolger onder de voorwaarden voorzien door de wet.
- ☐ Intern het advies inwinnen van de cel risico en deontologie van het kantoor alvorens enige onomkeerbare actie te ondernemen.

4. Wettelijke grondslag — snelle referentie

WVV: art. 1:8 (begrip van inbreng); 5:8, 5:125 en 7:11 (volstorting); 5:124 (verbod voor een vennootschap om in te schrijven op haar eigen aandelen); 2:56 (aansprakelijkheid bestuurders); 5:76 en 7:96 (belangenconflicten); 5:138 en 7:205 (hoofdelijke aansprakelijkheid voor de aandelen waarvoor niet op geldige wijze is ingeschreven); 5:142, 5:143 en 7:212 (uitkeringstesten); 5:153, 7:228 en 7:229 (alarmbelprocedure); 3:43, 5:158 en 7:232 (strafbepalingen).

Strafwetboek: art. 193 tot 197 (valsheid in geschrifte en gebruik ervan); art. 496 (oplichting); art. 492bis (misbruik van vennootschapsgoederen).

Transversale wetgeving: wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme.

Voornaamste rechtspraak: Cass. (2de kamer), 2 oktober 2012, *T.R.V.*, 2013, p. 779 (fictieve inschrijving); Cass., 28 januari 2026, P.24.0428.F (constitutieve bestanddelen van misbruik van vennootschapsgoederen); Cass., 18 maart 2020, P.20.1299.F (bedrieglijk opzet).

Beroepsnormen: ISA 240 (frauderisico).

Intern document — vertrouwelijk. Buiten het cliëntdossier te bewaren en bij elke belangrijke reglementaire of jurisprudentiële evolutie bij te werken.